

Sygn. akt IV CSK 403/08

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 6 lutego 2009 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Krzysztof Strzelczyk (przewodniczący)

SSN Marian Kocon

SSN Elżbieta Skowrońska-Bocian (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa D.K.

przeciwko Skarbowi Państwa - Wojewodzie [...]

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 6 lutego 2009 r.,

skargi kasacyjnej powódki

od wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 28 marca 2008 r., sygn. akt [...],

**oddala skargę kasacyjną i nie obciąża powódki kosztami
postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 28 marca 2008 r. Sąd Apelacyjny oddalił apelację powódki D.K. od wyroku Sądu Okręgowego w O. z dnia 31 października 2007 r. oddalającego jej powództwo przeciwko Skarbowi Państwa - Wojewodzie [...] o odszkodowanie za przejęcie przez stronę pozwaną gospodarstwa rolnego stanowiącego własność powódki.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że D.K. była właścicielką gospodarstwa rolnego, które na mocy decyzji Naczelnika Gminy S. z dnia 9 lipca 1976 r. zostało przejęte na własność Skarbu Państwa z uwagi na stan zaniedbania. Decyzja powyższa została wydana na nazwisko D.S. oraz przesłana na adres powódki. Odebrała ją matka powódki wspólnie z nią zamieszkująca. W toku postępowania administracyjnego decyzja została uznana za niezgodną z prawem. Samorządowe Kolegium Odwoławcze orzeczeniem z dnia 6 marca 2007 r. stwierdziło, że decyzja z dnia 9 lipca 1976 r. została wydana z naruszeniem prawa, jednak nie stwierdzono jej nieważności ze względu na upływ ponad dziesięciu lat od chwili doręczenia. Kolegium nie stwierdziło, aby decyzja została wydana z rażącym naruszeniem prawa; co więcej, oceniając dokonane ustalenia stwierdzono, że istniały przesłanki do wydania decyzji o przejęciu gospodarstwa.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy wskazał, że nie została spełniona jedna z przesłanek odpowiedzialności Skarbu Państwa, tzn. związek przyczynowy. Dla ustalenia tej przesłanki niezbędne jest przeprowadzenie oceny, czy szkoda nastąpiłaby także wówczas, gdyby zapadła decyzja zgodna z prawem. W okolicznościach sprawy istnieją podstawy do przyjęcia, że gdyby decyzja została wydana na nazwisko powódki byłaby zgodna z obowiązującym w 1976 r. prawem. Materialnoprawną podstawę decyzji stanowił art.2 ustawy z dnia 13 lipca 1957 r. o zmianie dekretu z dnia 18 kwietnia 1955 r. o uwłaszczeniu i uregulowaniu innych spraw związanych z reformą rolną i osadnictwem rolnym w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 15 lipca 1961 r. zmieniającą ustawę z 13 lipca 1957 r. (Dz.U. nr 32, poz. 161). Stosownie do treści tego przepisu gospodarstwa rolne i działki określone w art. 15 ust. 1 dekretu z dnia 18 kwietnia 1955 r., jeżeli zostały opuszczone przez

właściciela po dniu 28 kwietnia 1955 r. oraz wszelkie inne gospodarstwa rolne, opuszczone przez właścicieli, mogą być przejęte na własność Państwa bez odszkodowania i w stanie wolnym od obciążeń, z wyjątkiem służebności gruntowych, których utrzymanie zostało uznane za niezbędne.

Oceniając poczynione ustalenia Sąd pierwszej instancji przyjął, że gospodarstwo stanowiące w 1976 r. własność powódki spełniało przesłanki uznania je za gospodarstwo opuszczone. Istniały więc merytoryczne podstawy do wydania decyzji z dnia 9 lipca 1976 r.; tak też uznało zresztą Samorządowe Kolegium Odwoławcze. Sąd podkreślił, że powódka w toku wszystkich postępowań kwestionowała istnienie merytorycznych przesłanek pozwalających na przejęcie gospodarstwa przez Skarb Państwa nie powołując się na niewłaściwe określenie adresata decyzji. Zarówno ona sama, jak i jej matka, nie miały wątpliwości co do osoby adresata decyzji. Takich wątpliwości nie miało zresztą także Państwowe Biuro Notarialne dokonując ujawnienia Skarbu Państwa jako właściciela w księdze wieczystej. Reasumując, pomyłka co do nazwiska adresata decyzji z 9 lipca 1976 r. sama przez się nie doprowadziła do powstania szkody pozostającej w adekwatnym związku przyczynowym z jej wydaniem.

Oddalając apelację powódki Sąd Apelacyjny wskazał, że ocena zebranych w sprawie dowodów została dokonana prawidłowo, a także, że uzasadnienie Sądu Okręgowego odpowiada wymaganiom wynikającym z art. 328 § 2 k.p.c. Podkreślił ponadto, że samo stwierdzenie faktu wydania decyzji niezgodnej z prawem nie przesądza powstania odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa. Podzielił ocenę, że w rozpoznawanej sprawie nie została spełniona przesłanka istnienia normalnego związku przyczynowego pomiędzy wydaniem decyzji a szkodą poniesioną przez powódkę.

Skarga kasacyjna strony powodowej oparta została na obu podstawach. W ramach naruszenia prawa materialnego powódka powołuje art. 361 § 1 k.c., natomiast w ramach naruszenia przepisów postępowania - art. 233 w związku z art. 382 k.p.c.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwany Skarb Państwa wniósł o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest niezasadna. Niezależnie od tego, jakie przepisy, zdaniem skarżącej, zostały naruszone przez Sąd drugiej instancji, kwestionowana jest prawidłowość dokonanych ustaleń, a przede wszystkim stwierdzenie, że w rozpoznawanej sprawie nie została spełniona przesłanka wystąpienia normalnego związku przyczynowego pomiędzy wydaniem decyzji administracyjnej a powstaniem po stronie powódki szkody wyrażającej się utratą własności gospodarstwa rolnego.

Co do pierwszej kwestii to zajmował się nią już Sąd Apelacyjny trafnie wskazując, że skorzystanie z dowodu w postaci protokołu przesłuchania sołtysa wsi P., sporządzonego przez pracownika Urzędu Gminy w dniu 30 czerwca 1976 r. nie nasuwa zastrzeżeń. Był to dowód z dokumentu, zatem podnoszenie w skardze kasacyjnej, że została naruszona zasada bezpośredniości, nie może zostać uznane za zasadne.

Co do drugiej z podnoszonych kwestii to oczywistym jest, że samo stwierdzenie niezgodności z prawem wydanej decyzji administracyjnej nie przesądza o powstaniu odszkodowawczej odpowiedzialności Skarbu Państwa. Jak to wywiodły Sądy orzekające, a także podnosi pozwany Skarb Państwa w odpowiedzi na skargę kasacyjną, stwierdzenie niezgodności z prawem decyzji administracyjnej jest równoznaczne ze spełnieniem jednej z przesłanek odpowiedzialności nie przesądza jednak automatycznie o istnieniu pozostałych. W rozpoznawanej sprawie trafnie Sądy orzekające przyjęły, że powódka utraciłaby gospodarstwo rolne także wówczas, gdyby decyzja została skierowana do prawidłowo określonego adresata. Merytoryczne przesłanki pozwalające na przejęcie zaniedbanego gospodarstwa rolnego przez Skarb Państwa były bowiem spełnione.

Z tych względów skarga kasacyjna podlegała oddaleniu jako pozbawiona uzasadnionych podstaw (art. 398¹⁴ k.p.c.). Sąd Najwyższy nie obciążył powódki kosztami postępowania kasacyjnego kierując się treścią art. 102 k.p.c.